

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)

Sandgata 30 B
N-7012 Trondheim

e-post: nof@birdlife.no internett: www.birdlife.no

Telefon: (+ 47) 73 84 16 40
Bankgiro: 4358.50.12840
Org. nr.: 970 089 748 NVA

Naturvernforbundet

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

Lofoten lokallag

<http://www.fugler-i-lofoten.no>

v/Johan Sirnes, Ramsvikvn. 267, 8370 Leknes. E-post: johsirne@gmail.com

Vestvågøy kommune
postmottak@vestvagoy.kommune.no

Deres ref.

Deres kontaktperson

Vår ref.

Vår kontaktperson
Martin Eggen

Dato
03.06.2019

Kommuneplanens arealdel 2019-2031 - høring og offentlig ettersyn

Vi takker for anledningen for å komme med innspill til kommuneplanens arealdel. 80 % av artene på rødlisten for arter har arealforandringer som en hovedtrussel, og derfor er arealpolitikken i kommunene særdeles viktig for ivaretagelse av naturmangfoldet. FNs Naturpanel har utarbeidet en rapport der det dokumenteres omfattende tilbakegang for verdens dyre- og fugleliv, og et sammendrag av rapporten har skapt store overskrifter. Det er måten vi bruker arealene som er hovedtrusselen mot økosystemene og artene som lever der, og nedbyggingen og ensrettingen av arealene må stanses. Faktisk koster ødelagt natur 10 prosent av verdens økonomi, og påvirker livene til over 3,2 milliarder mennesker verden over. Slik er utviklingen også en trussel mot menneskets velferd og fremtidig økonomi. Norge er heldig stilt med lav befolkning, og vi tar ut mye av forbruket vårt gjennom å hente naturressurser fra utlandet. Men utviklingen er klar her også, vi forsyner oss grådig av arealene. Vestvågøy kommune bør ha arealnøytralitet som mål, spesielt siden regionen har sterkt begrenset lavlandsareal, der naturmangfoldet er størst og presset stort.

Regjeringen definerer «det grønne skiftet» slik: «En forutsetning for å lykkes med det grønne skiftet er å ta vare på naturmangfoldet for nåværende og framtidige generasjoner. Med det grønne skiftet skal vi legge til rette for produksjon og forbruk med langt mindre negative konsekvenser for klima og miljø enn i dag. Gjennom vern og bærekraftig bruk skal vi sikre naturens leveranser av naturgoder for framtiden.» (St. meld. 14 (2015-2016) Natur for livet side 5). Kommunens arealplan bør ha et betydelig fokus på å stanse den stadige forringelsen av viktig natur, slik at særlig viktige naturområder sikres i et langsiktig perspektiv.

Forholdet mellom arealplan og naturmangfoldloven

[Når kommunen utarbeider og vedtar arealplaner som kan berøre naturmangfold, skal reglene om bærekraftig bruk i naturmangfoldlovens kapittel II brukes,](#) jfr. veiledning fra Miljødirektoratet. Viktig i dette kapitlet er § 4 og § 5 som omhandler forvaltningsmål. Siden Vestvågøy kommune har flere sterkt truede og sårbare arter (slik de er definert på rødlisten for arter), og har våtmarksområder av global betydning, hadde vi forventet mer fokus på dette i

arealplanens forslag. Vi har tidligere foreslått at konsekvensutredningen på naturmangfold inneholdt en oversikt over rødlistede arter i kommunen, med forvaltningstiltak for å ivareta dem. En konsekvensutredning som også tar opp elementer etter malen brukt i [Bergen kommunes viltrapport](#) vil være positivt.

- Konklusjon: Vi savner en plan for å ivareta truede arter, og en beskrivelse hvordan dette samlet sett er ivaretatt i kommunens arealplan.

Konsekvensutredning for naturmangfold

Kommunen har ved konsekvensutredningene benyttet eksisterende kartlegginger. Vi mener at KU-ene som ligger vedlagt forslaget til ny arealplan ikke er grundige nok. Som kommunen må være klar over er det store kunnskapsmangler i offentlige databaser. Selv om våre medlemmer aktivt bruker registeringsverktøyet artsobservasjoner.no, vil møter der man utveksler informasjon om naturverdier og effekter av ulike arealdisponeringer være nyttig

Formelt er nok prosessen korrekt gjort siden kommuneplanen er overordnet. Men når et areal settes av til et formål kan dette feilaktig tolkes som et signal til næringen og innbyggerne at arealene allerede er gitt til næring eller industriformål, og det skaper en forventning om tillatelse til arealbeslag. Det må komme klart frem at dette ikke er tilfelle. Før tillatelser til inngrep skal det utarbeides en reguleringsplan (for større inngrep) eller kommunedelplan, der en konsekvensutredning inngår, også med et null-alternativ. Det er essensielt at dette kommuniseres godt i arealdelen av kommuneplanen.

- Konklusjon: Det må komme klart frem at områder satt av til ulike formål i arealplanen er gjort på et overordnet nivå, ofte/oftest med svært manglende kunnskap. Naturmangfoldlovens § 8 setter krav til kunnskapsgrunnlaget, og det dette må imøtesees i en reguleringsplan og andre prosesser senere. At et areal er avsatt i kommuneplanen betyr ikke automatisk at man her kan få igjennom alle sine ønsker i tråd med formålet.

Hensynsoner til viktige naturområder

Arealplanen må inneholde juridisk bindende hensynsoner mot viktige naturområder, slik som vassdrag, ferskvann, 100 metersonen mot sjø og marin våtmark, IBAer, i tillegg til konkrete områder markert i naturbase.no.

Her må det også foreligge begrensning i byggehøyde. Dette er essensielt rundt våtmark fordi bygninger rundt våtmark som Svanvatnet og Halsvågen endrer predatorers muligheter til å røve egg og unger, og svekker truede arter som vipe (sterkt truet, EN) sine muligheter til forsvar. Det hindrer også innflyvingsmuligheter og fuglenes bruk av området. En ytterligere fortetning av f.eks. Storeidhalvøya vil påvirke artene som bruker området beskrevet i naturbase, og også fugler til og fra Storeidvatnet naturreservat.

- Konklusjon: Det må etableres juridisk bindende hensynsoner, der også byggehøyde er angitt.

Stans videre nedbygging av Storeidhalvøya!

Storeidhalvøya huser viktig restareal knyttet til kulturlandskapet på Storeide, Haug, Svanvatnet, strandengområdene sør for Svanvatnet (Strenden) og restarealet (myr) mellom Svanvatnet og LAS avfallsdeponi, samt uberørte områder ved Silsandhaugen og Kløtran. Dette er bl.a. kjerneområdet for vipe i Lofoten (sterkt truet, EN). Nordly Eiendom AS ønsker å sette opp nybygg for blant annet laboratorium og produksjon i Storeidøya. Planutvalget har satt

betingelser på at grunnflaten ikke skal overstige 2000 kvadratmeter. Det store bygget i fjæresonen vil beslaglegge areal som i dag er lite berørt av inngrep, og privatisere et viktig naturområde. Vi mener det er kortsiktig tenkt av kommunen, også i et friluftslivsperspektiv. De gjenværende uberørte områdene rundt Leknes og Gravdal vil bli stadig viktigere i fremtiden. Vi reager også på at arkitektfirmaet LPO Arkitekter AS sier de vil bruke store vindusflater i bygget. I 2014 anslo magasinet Science News at mellom 365 og 988 millioner fugler årlig døde i kollisjon med vinduer, bare i USA. Det tilsvarer mellom 2 og 10 prosent av alle fugler der. Problemet med fugler som kollisjoner med vinduer er betydelig også i Norge, og krever trolig flere millioner fugleliv årlig. På dagtid gjør speilbildet i glasset at fuglene ikke ser flaten, flyr rett mot den, og blir skadet eller dør.

- Videre nedbygging av Storeidhalvøya må stanses, og de resterende arealene avsettes til enten naturvern (se under) eller LNF-område.

Kommunalt vern – ta i bruk PBL § 12-5!

NOF har tidligere sendt brev til ordfører og kommune og foreslått kommunalt vern av visse områder. Dette er meget aktuelt for Leknes våtmarkssystem IBA. Arealformålet naturvern etter Plan- og bygningsloven § 12-5, punkt 5 åpner for kommunalt vern av spesielt viktige naturområder.

Vi foreslår at Leknes våtmarkssystem IBA og områder beskrevet som viktige i naturbase får dette arealformålet.

På samme måte som Vestvågøy kommune har behov for å sette av areal til ulike utbyggingsformål, er det også kommunens ansvar som den primære arealforvalteren å sette av den aller viktigste naturen til naturmangfold, slik at forvaltningsmålene om bevaring av arter og naturtyper i lovens §§ 4 og 5 nås. Å sette av ulike areal til kommunalt vern vil være et nyttig redskap for å kunne forvalte arealene i kommunen i et langsiktig perspektiv, slik at man ikke forringer naturmangfoldet. Å sikre de viktigste områdene for naturmangfold mot utbygging er en selvfølge, også for å nå nasjonale og internasjonale miljømål. Når disse ikke ivaretas i kommunens arealplanlegging forringes naturmangfoldet og landskapskvaliteter over tid, og vi mister naturmangfold og naturkvaliteter

Spesielt er det viktig å få avsatt marine våtmarksområder i overgangen mellom land og sjø. Våtmarka er en særlig rik og verdifull naturtype, der primærproduksjon og artsdiversiteten ofte er svært høy. Samtidig er våtmarka blant naturtypene med dårligst naturindeks, og situasjonen forverres stadig. Dette skyldes hovedsakelig at norsk naturlovgivning ikke klarer å beskytte arealer med våtmark, og norske kommuner gjør derfor stadige arealbeslag o.l. i våtmarker i fjære, elvedelta og myr.

Av de 82 fugleartene på den norske rødlisten er 34 arter (41 %) sterkt tilknyttet våtmark. Dette reflekterer på mange måter tilstanden for våtmarkene våre. Ved å bevare habitater og økosystemer som er viktige for fugler, bevarer vi dermed også et bredt spekter av biologisk mangfold på en effektiv måte.

Marin våtmark inkluderer store og små marine elvedelta og gruntvannsområder i overgangen mellom land og sjø. Mange av disse blir tørrlagt ved fjære sjø. De naturverdiene som går tapt er vanskelige å gjenskape gjennom restaurering. Over tid representerer store og små inngrep et nettotap av naturlige habitater med særlig verdi for trekkfugler og fugler

tilknyttet marine våtmarksområder. Siden et stort antall individer og arter fra store områder er inntatt disse høyproduktive områdene, representerer de naturverdier langt utover sitt eget areal. Våtmarksdelene av deltaområder er spesielt viktige for fugler. Utviklingen for denne typen våtmark har vært særlig alvorlig, og ødeleggelsene større enn for en del annen våtmark. Tap av slike områder representerer irreversible tap, da dette er natur som vanskelig kan restaureres.

- Konklusjon: Viktige naturområder i kommunen må avsettes til naturvern. Dette er like selvfølgelig som at annet areal avsettes til andre formål.

Om inngrep i fjære og gruntvannsområder

Det er kommet inn en rekke forslag om bygging i strandsone, med beslag i gruntvannsområder. Slike inngrep er ikke tråd med Vanndirektivet, da det må vurderes unntak fra miljømålet §12 i vannforskriften for å kunne gjøre inngrep i marine elvedeltaer (som Leknesfjæra) og gruntvannsområder. Hvis det er fare for forringelse av vannkvaliteten ved gjennomføring av tiltaket, skal tiltaket alltid vurderes etter Vannforskriftens § 12. Skal man likevel kunne fylle ut her, må være tungtveiende samfunnsmessige kostnader forbundet med å finne en alternativ løsning. Utbyggingsformål som industriområder og boligformål må ikke ligge i sjøen. Slike inngrep skal vurderes med hensyn på Vanndirektivet. Formålet med forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

Eksempler på bruk av unntak §12 er avlegging av kaier og vannkraftanlegg. Disse må nødvendigvis være i vann. Det gjelder f.eks. ikke industriområder.

Fra vannforskriften:

§12. Ny aktivitet eller nye inngrep

Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§ 7 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes:

a) nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannforekomst, eller

b) ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.

I tillegg må følgende vilkår være oppfylt:

a) alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,

b) samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og

c) hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

Der ny aktivitet eller nye inngrep er gjennomført i planperioden, skal begrunnelsen for dette gjengis i oppdatert vannforvaltningsplan. Dersom det er gitt tillatelse til nye aktiviteter eller nye inngrep, skal dette også fremgå av vannforvaltningsplanen.

Ordfører Remi Solberg ble våren 2019 kontaktet av Dagsavisen om beskyttelsen av marine våtmarker i Vestvågøy. Han mente da at i planprosesser generelt er det i dag mer bevissthet rundt kvalitativ utnyttelse av arealer heller enn ytterligere arealbeslag. Det er all grunn til å gi ros til Solberg og styringsgruppa for ikke å foreslå videre utbygging i Fyglefjæra, noe den videre politiske prosessen må videreføre. Det er også positivt at kommunen har regulert strandsonen og benyttet seg av «bruk og vern av sjø og vassdrag» i arealplanen. Det viser vilje til å la våre

etterkommere oppleve det rike fugle- og dyrelivet tilknyttet fjæresonen vi har vært velsignet med.

En slik tankegang er også i tråd med all nasjonal politikk. I Granavolden-plattformen skriver regjeringen at det spesielt skal legges til rette for økt bevaring av våtmarker. Også i revidert statlig planretningslinje for klimatilpasning er det nå vedtatt at kommunene bør kartlegge økosystemer og arealbruk med betydning for klimatilpasning. Spesielt nevnes våtmarker og elvebredder som viktig natur for å dempe effektene av klimaendringer. Vi har i tillegg vannforskriften som skal forhindre all forringelse av vannmiljø, og naturmangfoldloven som skal sikre levetilstandene for alle skapninger vi deler Lofoten med. At det langs sjøen er det et generelt forbud mot tiltak i 100-metersbeltet, jamfør plan- og bygningsloven § 1-8 andre ledd, må vi også forholde oss til for å sikre både allmennretten, friluftsliv og naturmangfold, selv om bygging nært sjø er noe ganske annet enn igjenfylling og destruering av hele økosystem – slik en utfylling av Fyglefjæra vil være.

Våtmark er den naturtypen som forsvinner hurtigst i verden. 64 % av verdens våtmark er borte etter 1900. Nå må vi ta vare på resten og starte restaureringsarbeidet. Den økologiske funksjonen til våtmarksområder kan derfor ikke understrekes nok. Arealene er ofte små, men brukes av fugler langt utover selve arealet. Svaler og ulike småfugler fanger insekter til sultne små, og under høst- og vårtrekket får våte områder besøk av utallige gjester langveisfra. Det er i våtmarka de samles. Her er det mat og ro. At mange typer våtmark har liten utbredelse, også på grunn av ødeleggelse over lang tid, gjør denne type natur ekstra verdifull å bevare. Elvedeltaer og mudderfjærer har blitt til over tusenvis av år, og nedbygging representerer ikke-reversible tap av viktig natur. Fortsatt nedbygging av disse er alvorlig etter alle målestokker.

De virkelig fuglerike fjæreamrådene i Lofoten finner vi på Røst, samt noen få steder i Flakstad og Vestvågøy, og i særdeleshet rundt Leknes. Presset på disse har vært stort, og er fortsatt stort så lenge kommunen eller staten ikke lager klare planretningslinjer som bevarer disse inn i fremtiden. Truede arter som vipe, svarthalespove og hettemåker har Fyglefjæra som sitt matfat, mens gravand og et stort antall vanligere arter nyter godt av den store biologiske produksjonen gruntvannsområdet byr på. Leveområdene deres er allerede begrenset og knyttet til noen få typer naturmiljø. Med andre ord kan ikke fuglene bare flytte seg, slik noen later til å tro. Ødeleggelse av våtmark er til syvende og sist ensbetydende med synkende bestander av artene tilknyttet og tilpasset overgangen mellom land og sjø.

Vi reagerer også på betegnelsen «dyrkbar myr» når myr omtales i arealplanen. Dette er et uttrykk som opplagt kommer fra jordbrukssjargongen, der myr først og fremst blir sett som en verdi fordi den kan omsettes til fulldyrket gressareal eller lignende produksjonsformål. Dette er ikke i tråd med et helhetssyn på de verdiene myra representerer, både for naturmangfold og gjennom alle økosystemtjenester myra leverer. Myra er blant annet et viktig karbonlager og flomdemper.

- Konklusjon: Utfyllinger i sjø og strandsone må ikke forekomme. Inngrep i f.eks. Fyglefjæra er i strid med EUs vanddirektiv, som Norge har forpliktet seg til å følge. Ordbruken rundt myr må endres, slik at den er i tråd med nasjonal verdisetting av myras funksjoner.

Fritidsbebyggelse og næringsutvikling innenfor 100-metersbeltet

Plan- og bygningsloven er et sentralt virkemiddel som skal sikre at arealene i Norge forvaltes bærekraftig. Vi skal jo ikke forbruke og ødelegge naturen, de som kommer etter oss skal

også ha utviklingsmuligheter, men det må også være natur igjen. Med utgangspunkt i denne loven utarbeider kommunene juridisk bindende planer som skal styre arealbruken i kommunen.

Plan- og bygningsloven og bestemmelsene i naturmangfoldloven har et stort fokus på strandsonene. Dette er biologiske viktige områder, men også viktige områder for friluftsliv. Regjeringen skrev i 2009 (da ny plan- og bygningslov, samt naturmangfoldloven, kom): Det skal tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser ved spørsmål om utbygging i strandsonen langs sjøen og langs viktige vassdrag. Begrepet naturmiljø omfatter også ivaretagelse av biologisk mangfold selv om det ikke er nevnt direkte i loven. Naturmiljøbegrepet omfatter det biologiske mangfoldet sammen med ivaretagelse av friluftslivs- og landskapsverdier i videste forstand. Dette gjelder både i forbindelse med utarbeiding av planer og ved avgjørelse i dispensasjonssaker. I områder med sterk konkurranse om strandsonen er det spesielt viktig å unngå bygging, av hensyn til allmenne interesser.

Vi forutsetter at Vestvågøy har samme fokus. Det er i lavlandet naturmangfoldet er størst, og disse områdene utgjør «hverdagsnaturen». Ikke minst er slike friområder viktig for befolkningen i Leknes (by i vekst) og tettsteder som Gravdal og Ballstad. Lavlandsnaturen er spesielt viktig for barn og eldre mennesker, som gjerne har begrenset bevegelsesradius. Friområder der man ikke går på vei øker stimulering av sanser, nysgjerrighet og opplevelse av plante, fugler- og dyreliv.

Vi er av den oppfatningen av fritidsbebyggelse utgjør arealkrevende inngrep, ofte med betydelig infrastruktur og opparbeidelse av parkeringsplasser. Nyten for kommunen er lav og omdiskutert. Slik bebyggelse er derfor i konflikt med andre viktige interesser, og bør unngås. Privatisering av allmenningen, og strandsonen spesielt er en uting, og skal det overhode forekomme, må kommunen avsette velegnede områder til dette i kommuneplanens arealdel, fortrinnsvis på innersiden av Lofoten. Kommunen må følge sine egne arealplaner, og ikke gi dispensasjoner. Naturopplevelser og det estetiske ved urørt natur, er to av de viktigste tingene som trekker folk til Vestvågøy, og det bør være mulig å tilrettelegge for næringsutvikling, aktivitet, arbeidsplasser etc. i kommunen uten å påvirke de viktige naturområdene negativt.

For å spare areal bør fritids- og turistbebyggelse fortrinnsvis legges til eksisterende utbygde områder, f.eks. gjennom etableringer av rorbuanlegg. Når slike anlegg legges til etablert infrastruktur blir naturinngrepene mindre. Ifølge Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjø gjelder byggeforbudet i PBL § 1-8 generelt og skal som hovedregel praktiseres strengt. Kommunene skal vurdere hensynet bak § 1-8 i arbeidet med helhetlige utbyggingsstrategier i kommuneplanen, og eldre planer bør revurderes i kommuneplanens arealdel som del av ordinær rullering. I denne vurderingen skal lovens skjerpede krav disse i retningslinjene legges til grunn.

- Konklusjon: 100-meterssonen må respekteres, og nye områder må ikke legges ut til fritidsbebyggelse der det ikke allerede er infrastruktur og etablert bebyggelse.

Kantsoner og beskyttelse av våtmark, ferskvann og strandvegetasjon

Beltet av trær, busker, blomster og andre planter som vokser vilt langs elver, bekker og vann, blir kalt kantvegetasjon. Kantvegetasjonen er viktig for planter, dyr og sopp i og langs elva.

Den filtrerer forurensning, den sørger for at elvebredden ikke raser ut når elva flommer og den gir oss et rikere friluftsliv. Kantvegetasjonen langs elver og bekker skaper «grønne korridorer» i jordbrukslandskapet.

Fordi kantvegetasjonen er så viktig for livet i elva, er det forbudt å fjerne den uten at man har fått en spesiell tillatelse fra Fylkesmannen. Likevel er ikke kantvegetasjonen trygg. Grunnen er som oftest mangel på kunnskap om hvor viktig denne naturen er og at det faktisk er ulovlig å fjerne den.

Vannressursloven adresserer hensynet til kantsoner i § 11.(kantvegetasjon)
Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Denne regelen gjelder likevel ikke for byggverk som står i nødvendig sammenheng med vassdraget, eller hvor det trengs åpning for å sikre tilgang til vassdraget.

Grunneieren, tiltakshavere og berørte fagmyndigheter, kan kreve at kommunen fastsetter bredden på beltet. Bredden kan også fastsettes i rettslig bindende planer etter plan- og bygningsloven. Vi ber Vestvågøy kommune påse at hensynet til kantsoner ivaretas langs vassdrag i kommunen.

- Konklusjon: Hensynssoner må avsettes i kommuneplanens arealdel.

Spesielt viktig område for fugler og naturmangfold i Vestvågøy kommune

BirdLife International har siden 1981 identifisert og kartlagt et nettverk av viktige områder for naturmangfold og fugler, og Norsk Ornitologisk Forening (NOF) har hatt ansvaret for dette arbeidet i Norge. Områdene går under navnet «[Important Bird and biodiversity Areas](#)» (IBAer). Dette nettverket av områder betraktes som et absolutt og uunnværlig minimum for den langsiktige overlevelsen av verdens fuglearter i deres utbredelsesområde, selv om det skjer et tap av habitater på generell basis andre steder. I tillegg til de kritisk viktige funksjonene områdene har for fugler, er betydningen for øvrig naturmangfold uvurderlig. Den biologiske produksjonen er høy, og det er dette som danner grunnlaget for det rike fuglelivet. Områdene er utpekt på grunnlag av faglig anerkjente kriterier.

NOF har arbeidet med å ta vare på IBAene høyt oppe på vår agenda. Heldigvis har myndighetene også innsett betydningen av disse områdene, og mange er vernet eller delvis vernet. Våren 2016 vedtok Stortinget at sikring av IBA-områder skal prioriteres i arbeidet med nye verneområder. Bevisstgjøring, kartlegging og overvåking av områders verdi for fuglelivet er viktig for bevaring og muligheten for framtidig forvaltning av disse områdene. Der områdene ikke er underlagt vern utover plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven, er nødvendigheten av kommunal oppmerksomhet og ivaretagelse spesielt stor.

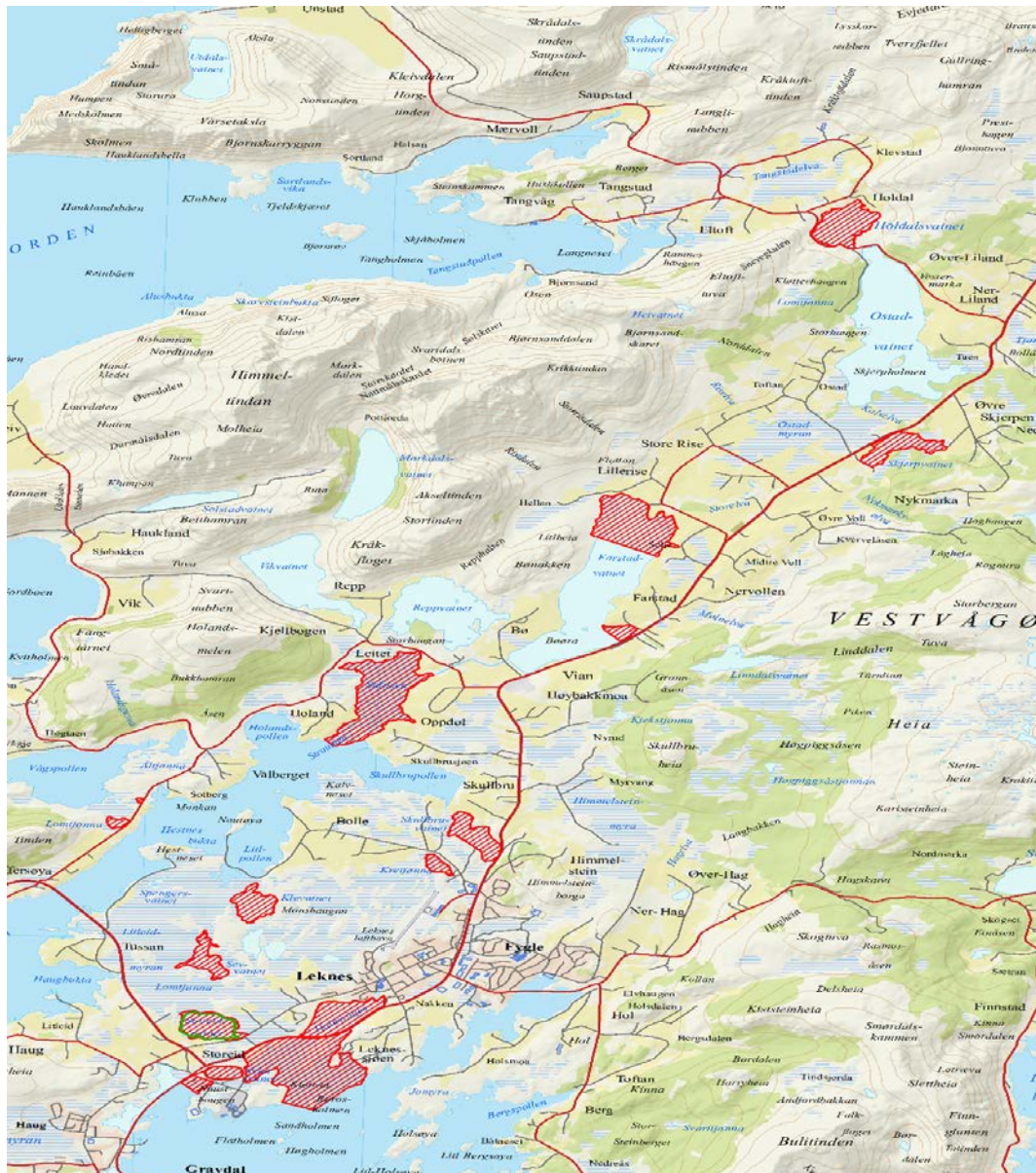
Hensynsonene rundt Leknes våtmarkssystem IBA er ikke juridisk bindende vern, men gir bare retningslinjer for hvilke hensyn som skal tas i vurderingen av tiltak/inngrep her. Kommunen må legge inn bindende føringer.

IBAer i Vestvågøy kommune

- Leknes våtmarkssystem IBA

IBAet er lokalisert i Leknes-området i Vestvågøy kommune i Lofoten. Her hekker ca. 50 par horndykkere, tilsvarende omlag 7 % av hele den norske hekkebestanden av arten. Dette er en

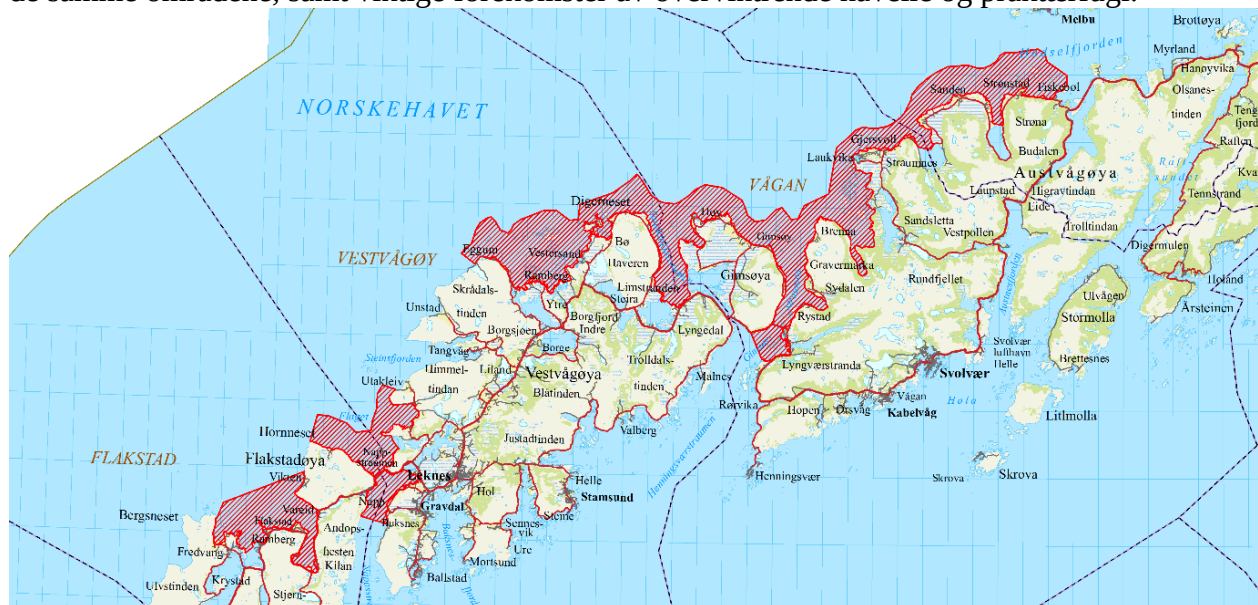
betydelig prosentandel i denne sammenhengen, og områdene er derfor viktig for den langsiktige overlevelsen av arten i Norge og verden. Horndykkeren er sårbar (VU) både på den norske og den globale rødlista, og ivaretagelse av artens hekkelokaliteter bør være høyt prioritert av norske myndigheter. IBAet huser viktige bestander av flere rødlistede arter, blant annet hettemåke og storspove (begge sårbar, VU). Leknesfjæra, Halsvågen og Svanvatnet er med i IBAet. Dette er blant annet landets viktigste trekkområder for dvergsnipe og sotsnipe. 6-8 par vipper (sterkt truet, EN) hekker også i IBAet, alle rundt Storeidet. Svanvatnet er en betydningsfull lokalitet med 2-3 par hekkende fugler, ofte med god reproduksjon. I en tid da antallet hekkende vipper raser nedover over hele Norge, er det særdeles betydningsfullt å sikre leveområdene for alle vipper, og de med god reproduksjon spesielt.

- Lofoten IBA

Gulnebbblom er en globalt rødlistet art (nær truet, NT nasjonalt og globalt) hvor store deler av den europeiske vinterbestanden finnes i Norge. Fra før er IBAer for arten identifisert i Finnmark (Slettnes og Varangerfjorden med Hornøya og Reinøya) og i Sør-Trøndelag

(Froan). Med Gimsøystraumen i Vågan som "kjerneområde" er Lofoten IBA et av landets viktigste overvintringsområder for arten, med en vinterbestand som er anslått til 20-60 individer. Også betydelige forekomster av ærfugl (nær truet, NT nasjonalt og globalt) finnes i de samme områdene, samt viktige forekomster av overvintrende havelle og praktærfugl.

Trusler:

Leknes våtmarkssystem IBA: Potensielle trusler er først og fremst arealinngrep, forstyrrelser og tilrettelegging for friluftsliv nært viktige hekkeforekomster.

Lofoten IBA: Forstyrrelser og forurensing som følge av akvakulturaktivitet, vannsportaktivitet, vannscooter er trusler. Akvakultur og andre næringer som vil forringe naturkvalitetene må ikke legges til IBAet.

Videre oppfølging av IBA-områdene

Vi ber Vestvågøy kommune se til at naturverdiene i disse internasjonalt viktige fugleområdene ikke forringes. Det bør tas spesielle hensyn her, og IBAene bør figurere i kommunens planarbeid på en oversiktlig måte. Vi kan bistå slik at dette kommer inn i kartverkene (GIS eller lignende). Hvilke hensyn som må tas, varierer fra område til område.

Dere kan lese mer om IBA-ene og grensene for IBA-ene her:

Leknes våtmarksom IBA: <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/leknes-wetland-system-iba-norway>

Lofoten IBA: <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/lofoten-iba-norway>

- Konklusjon: IBAer er internasjonalt viktig natur som ikke under noen omstendigheter må forringes.

Innspill på forslag i kommuneplanen

- S4- framtidig næringsområde - Beskrivelse av området: Gjerstadnesset / Skarsjøen - Dagens formål: LNF - Foreslått formål: Framtidig næring og havneområde - Arealstørrelse: ca. 700 daa - Forslagsstiller: Politisk styringsgruppe

Også Naturvernforbundet og Norsk Ornitologisk Forening reagerer sterkt på det planlagte inngrepet, som skal legge til rette for videre industriutvikling og trolig økt cruisetrafikk. Vi innser at kommunen også har behov for å avsette områder til industri, men dette må da skje i områder som allerede har inngrep, f.eks. gamle industritomter, masseuttak, eller ved fortetning i eksisterende arealer.

Skal vi stanse tapet av naturmangfold må Norge bli arealnøytral. Det betyr at vi må gjenbruke og fortette allerede utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur. Den norske rødlista viser at arealendringer er den største trusselen mot biologisk mangfold. En arealendring kan være å plante industriskog der det tidligere har vært gammelskog, å anlegge industritomt på en våtmark eller å la slåtteeng gro igjen. I praksis er denne omdisponeringen av areal forbruk av naturareal. Det viktigste tiltaket for å stanse tapet av biologisk mangfold er å få kontroll med dette forbruket. Å fortette og gjenbruke natur som allerede er påvirket er blant de viktigste tiltakene. En bærekraftig utvikling har ikke rom for å forbruke naturarealer slik vi gjør i dag. Utbygde arealer er i praksis tapt som leveområde for mange av artene som levde der. Det kan ta svært lang tid, eller være umulig, å gjenskape ødelagt natur som marin våtmark.

- KU 113 – liten del tatt inn som bestemmelsesområde #1-3 Innspill nr. 113, gnr 29 bnr sameie (Uttakleiv)

Vestvågøy kommune konkluderer med at «Anbefalt løsning er å i størst mulig grad forhindre større landskapsendringer/terrenginngrep. Altså unngå å ta i bruk nye/urørte områder. Slik sett er det ikke arealer til å ha en fullverdig campingplass. Eksisterende område legges inn som bestemmelsesområde, der det legges føringer om bruk i bestemmelsene. I tillegg avsettes et mindre område øst for eksisterende areal, for å gi et definert område for korttidsparkering. Område for telting er også definert. Arealene ligger i sin helhet innenfor skredområde, og må avklares for hvilke sikkerhetstiltak som må til for å kunne åpne område igjen. Tiltak ift. sandsvaler er å følge NOFs anbefalinger om skiltning og inngjerding av aktuelle områder»

Dette er en konklusjon vi støtter. Vi presiserer at hensynet til sandsvalene som hekker ved Uttakleiva må tillegges stor vekt. Leder i NOF avd. Lofoten Johan Sirnes var 22.5.2019 ute og så på kolonien sammen med Eldar Andersen og Ståle Olsen fra grendelaget. Svalene var nettopp kommet tilbake og vi så opptil 6 fugler som besøkte noen av reirhullene fra i fjor (ca. 20 gamle hull).

Det viktigste tiltaket for å beskytte kolonien er å hindre ferdsel inn i sandtaket og det er særdeles viktig at det ikke går folk opp på gangene slik at de raser sammen. De kan være minst en meter lange. NOF anbefaler følgende tiltak:

- Det må settes opp gjerde mot parkeringsområdet og stien opp mot fjellet, men med åpning mot øst slik at sauene kan bruke området som før.
- Det må settes opp skilt med informasjon om at fuglene ikke må forstyrres.

Lokaliteter med sandsvaler kan bli mindre attraktive med årene på grunn av ras ol., men kan enkelt restaureres ved å justere sandfasaden/helningsvinkel. Helt eller tilnærmet vertikal helling

er gunstig. NOF ønsker å samarbeide med grendelaget om å optimalisere forholdene for sandsvalene i kolonien. Dette vurderes årlig før hekkesesongen.

- KU 92 – vurderes nærmere i byplan - Beskrivelse av området: Fyglefjæra gnr 40 bnr 217 m.fl.

Det er foreslått en utvidelse av næringsareal innerst i «bassenget» på innsiden av fylkesveien, ved siden av Horns Slakteri. Dette forslaget er tatt inn i forslaget til ny arealplan. Et forslag fra Lofotr Bygg og Anlegg om å legge til fylle igjen den marine våtmarka på Fygle med masser for å bygge boliger har heldigvis ikke nådd opp så langt i prosessen. At forslagstiller Kjell Nordbakken i Lofotposten uttaler at området i dag ligger «brakk», og at utbyggingen ikke vil være i konflikt med noe, er rystende og kunnskapsløst.

Kommunen anbefaler at arealet sør fra fv.815 ikke blir tatt med som utbyggingsområdet på nåværende tidspunkt. Utløpet fra Hagelva må ivaretas. Vi støtter dette, og henviser til områdets betydning for fuglene som inngår i våtmarkssystemet rundt Leknes, og at dette er et viktig matfat for mange våtmarksfugler som er avhengig av disse arealene.

- KU 139 – FT 22 og IA 14 - Beskrivelse av området: Myklevika Stamsund, gnr 50 bnr 4 - Innspill nr.: 139 og 143

Her er det planlagt aktiviteter tilknyttet fritids- og turistanlegg. I dag er området FNL-område. Kommunen selv skriver at "generelt er strandsonen et viktig område med rikt biologisk mangfold. Flere fuglearter er også avhengige av en urørt strandsonen for å finne mat, spesielt i hekketiden".

Vi ber om at strandsonen tas ut av planområdet, slik at det ikke skjer tekniske inngrep her. Aktiviteter og økt utnyttelse av området vil føre til forringelse av arealenes betydning for fuglene, men gruntvannsområdene og fjærene kan fortsatt benyttes i perioder med liten aktivitet tilknyttet anlegget.

- Felt nr. N21, Liland – tidligere gitt dispensasjon fra arealdel (LNF-område).

Dette området må tilbakeføres som LNF-område. Kommunen gav denne dispensasjonen til tross for faglige råd fra Fylkesmannen i Nordland, som påpekte at Lilandstjønna var passende hekkebiotop for horndykker, en truet fugleart både nasjonalt og internasjonalt (sårbar, VU). Vestvågøy er kanskje den kommunen med størst hekkekonsentrasjon i Norge, og arealene den bruker, og/eller kan etablere seg i, må beskyttes. Et smålompar hekker også i tjønna, og det er nok samme par som kommer tilbake år etter år. Smålommen er var for forstyrrelser, og er avhengig av åpent terreng der den hekker. Når det etablerte paret forsvinner er det lite trolig med nyetableringer som følge av industritomt. Vi mener det er helt uforsvarlig å legge en industritomt inntil et vassdrag og en tjønn med opplagte naturkvaliteter. Det finnes mange andre alternative plassering av slik virksomhet.

Tiltaket, slik det fremstår i dag, er også i strid med vannressursloven. Tiltak som kan medføre skade eller ulempe for allmenne interesser i et vassdrag eller i sjøen, må som regel godkjennes av vassdragsmyndighet. Det framkommer av vannressursloven § 8, og vi spør oss om dette er gjort i denne saken. Miljø regnes blant allmenne interesser.

Det skal opprettholdes kantvegetasjon langs vassdrag med årssikker vannføring. Krav om dette finnes i vannressursloven § 11. Kommunen kan bruke arealplaner til å fastsette bredden på kantsonen, i form av bestemmelser etter plan- og bygningsloven § 11-11 nr. 5.

Som bildene under (tatt 1. mai 2019) er kantsonene ikke ivaretatt, og vi ber om at kommunen følger opp med en lovlighetskontroll ved lokaliteten. Sonene for vassdrag og vann må regnes ut fra høyeste vannstand.

KU 74A

Beskrivelse av området: Storeidet, gnr. 17 bnr. 18 og 29. LNFR-område som ønskes omgjort til boligbygging. Dagens formål: LNFR Foreslått formål: Bolig Arealstørrelse: 15084 m²

Dette forslaget er vi redd vil stimulere til fortsatt utbygging langs gamleveien fra Leknes, gjennom Storeidet og til Gravdal, og eller langs kyststrekningen mellom Leknes og Gravdal. Det vil være en betydelig fragmentering av Leknes våtmarkssystem IBA, og de omfattende næringstrekkene som foregår mellom våtmarkssystemets ulike deler. Vi mener at forslaget med bør tas ut av arealplanen.

Avslutning – det haster å få på plass en kommunedelplan for naturmangfold!

Vi oppfordrer Vestvågøy kommune til å søke støtte til utarbeidelse av en kommunedelplan for naturmangfold. En kommunedelplan for naturmangfold vil ikke være juridisk bindende for arealbruk, men arbeidet med en slik plan vil åpne for bred deltakelse og politiske diskusjoner om prioriteringer. En politisk vedtatt kommunedelplan vil gi føringer for hvordan hensynet til naturmangfold skal ivaretas i kommuneplanens arealdel, for eksempel gjennom bruk av arealformål, bestemmelser og hensynssoner.

Fylkesmannen skal på vanlig måte medvirke med kunnskap om natur og gi veiledning til kommunen om hvordan hensyn til natur best kan ivaretas. Det kan ikke fremmes innsigelse til en tematisk kommunedelplan, men slikt planarbeid vil utgjøre en god arena for tidlig dialog og samarbeid mellom kommunen og fylkesmannen. En slik dialog på et tidlig stadium kan forebygge og forhindre konflikt og innsigelse i påfølgende kommuneplanarbeid. Prosesskravene som følger av plan- og bygningsloven vil sikre at arbeid med kommunedelplaner for naturmangfold også ivaretar målet om å styrke lokaldemokratiet, gjennom lokal medvirkning fra kommunens innbyggere, interesseorganisasjoner, næringsliv og andre i planarbeidet.

Avklaringen av de nasjonale interessene vil samtidig være nyttig for staten. Utarbeidelse av en kommunedelplan for naturmangfold innebærer i utgangspunktet kostnader for kommunene, men kan gi en effektivitetsgevinst i etterfølgende planprosesser. Samtidig vil kommunene gjennom arbeid med kommunedelplan for naturmangfold supplere statens arbeid med å verdsette og ivareta natur. Arbeidet vil også bidra til et kompetanseløft på naturmangfold i kommunene.

- Konklusjon: Vi ser frem til en snarlig oppstart av arbeid med kommunedel for naturmangfold.

For Norsk Ornitologisk Forening

Johan Sirnes, leder NOF Lofoten lokallag [sign.]

Naturvernforbundet

June Grønseth, leder Lofoten lokallag [sign.]

KOPI:

Fylkesmannen i Nordland
Miljøansvarlig i Vestvågøy kommune
Miljødirektoratet